

שמעתא עמיקתא

גליון ת"י | פרשת וישלח | תש"פ | קהילת הניכי הישיבות | רמות ב'

הלכות מצויות לחנוכה

חלק ראשון

מצות הדלקת נרות חנוכה

מכ"ה בכסלו מדליקין נרות בערב, בכל לילה ולילה שמונה לילות, להראות ולגלות הנס. והיא מצוה מדברית סופרים. [עיי' שו"ע (סי' תרע"ט) א].

עשיית מלאכה לפני ההדלקה

אכילה ושאר צרכיו לפני ההדלקה
אסור לאכול או להתעסק בשאר דברים חצי שעה לפני זמן חובת ההדלקה (מהשקיעה או מצאה"כ למר כדאית ליה ומר כדאית ליה, עיין לקמן), ואפילו אם התחיל פוסק. [מ"ב (סי' תרע"ט) א] וישע"י (אות ד). וד"ן זה נוהג אף בנשים. [הגרש"י א זצ"ל (הליכ"ש חנוכה פט"ז אות א)].

אפילו ללמוד אסור חצי שעה לפני שהגיע זמן ההדלקה (י"א שהיא בצה"כ וי"א בשקיעת החמה). ומ"מ הנהיגם להדליק בזמן שקיעת החמה יכולים להקל ללמוד עד השקיעה. [מ"ב (סי' ט) ושע"י (אות ד)]. ודעת הגר"י (חוט שני חנוכה עמי שיח) דמסתבר שלמוד הלכות חנוכה מותר בכל גוונא דמסתמא ויזכר שצריך להדליק. [וכשמגיע זמן ההדלקה מפסיק תלמודו. [מ"ב (סי' ט)].

מי שתורתו אומנתו
אף מי שתורתו אומנתו צריך לבטל ת"ת כדי לקיים מצות נ"ח בזמן. [הגרש"י א זצ"ל (הליכ"ש פט"ז אות א)]. אולם דעת הגר"ש שייברג צ"ל דאין עליהם לבטל ת"ת כדי להדליק בזמן, אלא נשתיים ידליקו בערב. ועיי' משי"כ בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון רמ"ג]. ובחול"ל שמדליקים בבית ולא מדליקים ברה"ר אין צריך לבטל ת"ת כדי להדליק בזמן. [הגרש"י א זצ"ל (פניני חנוכה עמי קע"ד)].

סגירת הניווט על מנת להדליק בזמן
יש לסגור הניווט על מנת להדליק נ"ח בזמן, ואם פרנסתו תלויה בחנות הפתוחה בזמן ההדלקה, ואין לו את מי להשאיר בחנות, צריך למנות שליח שידליק עבורו. [הגרש"י א זצ"ל (אשרי האיש ח"ג פ"ג אות א)]. ולענין הנהיגים להדליק בתוך הבית (כגון בחו"ל) יעויין להלן.

זמן ההדלקה

י"א שאין מדליקין נ"ח קודם שתשקע החמה [שו"ע (סי' תרע"ט) א], אלא בצאת הכוכבים. [שו"ע (שם) ומ"ב (סי' א) אלאבא דהש"י]. וי"א שיש להדליק בזמן השקיעה. [מ"ב (סי' א) א]. וי"א שכן מנהג ירושלים והקפיד להדליק בדיוק בתחלת השקיעה. [הגרש"י א זצ"ל (שבות יצחק חנוכה עמי ע"א)]. וי"א שכוון שזמן השקיעה האמיתי אינו ברור לנו, וקיי"ל שאין מקדמים ההדלקה קודם השקיעה, יש להדליק קרוב לעשר דק' אחר זמן השקיעה שבלוחות. [הגרש"י א זצ"ל (שבות יצחק עמי ע"א)]. ובדרך זה כתי' האג"מ (ח"ד סי' קא אות א). וכל אחד ינהג כמנהגו.

הכנת החנוכה לפני זמן ההדלקה
אפילו הנהיגין תמיד להדליק בצה"כ הכוכבים אחר תפלת ערבית, מן הנכון שיכינו עכ"פ השמן בתוך הנרות קודם תפילת ערבית, כדי שיהיה מוכן תיכף אחר תפלת ערבית להדליק. דאם יעשה הכל אחר תפלת ערבית בודאי יש לחוש שיעבור עיקר זמן ההדלקה והוא חצי שעה. [מ"ב (שם)].

להדליק מפלג המנחה
אם הוא טרוד ולא יהיה לו פנאי להדליק בזמן, יכול להקדים להדליק מפלג המנחה ולמעלה [שו"ע (סי' תרע"ט) א], והיינו שעה רביעית קודם צה"כ (וחשבין השעה לפי קוצר היום דהיינו שעות זמניות). [מ"ב (סי' א) א]. ויברך על ההדלקה. [מ"ב (סי' א) א]. ובלבד שיתן בה עמי ע"א. ועל שתכלה רגל מן השוק. [שו"ע (שם)]. ואם לא נתן בה שמן רק כשיעור חצי שעה כנהוג בכל יום יחזור ויתן בה שמן וידליק ומ"מ לא יחזור ויברך. [מ"ב (סי' ד)].

הקדמת תפלת מעריב להדלקת הנרות
המדליק בצאת הכוכבים, לכתחלה יתפלל מעריב ומיד לאחר מכן ידליק. [מ"ב (שם) סי' א] ובאור הלכה (ד"ה לא במאחרין). ומ"מ אם דרכו להתפלל מעריב בשעה מאוחרת, א"צ להקדים להתפלל לפני ההדלקה. [הגרש"י א מועד] והגרש"י א זצ"ל (פניני חנוכה עמי קס"ד). ועיי' במש. עמיקתא גליון ל"ח].

יצא להתפלל ופגע בני"ח
העומד לצאת מביתו ולהתפלל מעריב ופגע בנרות חנוכה (המוכנות להדלקה) אחר שהגיע זמן ההדלקה, עליו להדליק ואח"כ להתפלל מעריב. [ע"י בתורת חיים (לגרי"ח) וזנבל, חנוכה אות ו] ובשמעתא עמיקתא גליון פ"ג]. ואף אחרי שהדליק נר ראשון, עליו לגמור להדליק שאר נרות שהם מחמת הידור מצוה, לפני שהולך להתפלל. [דאף בנרות מחמת הידור שידק משום "אין מעבירין על המצוות", עיי' במ"ב (סי' תרע"ט) א]. וכן פסק המהר"ש (דעת תורה סי' תרע"ב ד"ה ע"ד דגומר בכ"ה), עיי"ש טעמו. ועיי' עוד בזה בשמעתא עמיקתא גליון פ"ג].

להמתין לאשה
אם אשתו לא נמצאת בשעת ההדלקה ורצונה שימתניו לה, יש לעכב ההדלקה משום שלום בית. והכל לפי הענין. [הגר"ח"ק שליט"א בשם הגרי"ח וזנבל צ"ל (נר חנוכה פ"ב הגה ח)].

זמן ההדלקה לנוהגים להדליק בתוך הבית
י"א שבמקומות שנוהגים להדליק בתוך הבית א"צ ליזהר ולהדליק קודם שתכלה רגל מן השוק [רמ"א (סי' תרע"ט) א], ומ"מ אם מדליק בפתח הבית כשהוא פתוח, טוב שיזהרו בזה, כיון שיש הכירא לעוברים ושבים. [רמ"א (שם) ובאור הלכה (ד"ה ומימ)]. ואם מדליק תוך הבית יש להדליק כשבני הבית מקובצים יחד. [מ"ב (סי' תרע"ט) א]. ועיי' משי"כ בזה לקמן לענין המדליק מאוחר בלילה.

הדלקת נרות חנוכה מאוחר או בזמן על ידי שליח
החושש שיגיע מאוחר לביתו (כחצי שעה אחר צה"כ) ולא יוכל להדליק בזמן, עדיף שישלח שליח כדי לקיים ההדלקה בזמן. [הגרש"י א זצ"ל (שבות יצחק פ"ז אות ד)]. והגרש"י א זצ"ל (הליכ"ש פ"ד הגה 65) והגר"י (נר חנוכה פ"ב הגה ט). דלא כהש"ב הלוי (ח"ד סי' ס) דאם יכול להדליק מאוחר בלילה ידליק עיי' עצמו. ועיי' בשמעתא עמיקתא גליון פ"ג]. וכן אין צורך להדליק מפלג המנחה או בזמן עיי' שליח ידליק בזמן עיי' שליח. [הגרש"י א זצ"ל (פניני חנוכה פ"ח עמי קע - קע"א), הגר"י (חוט שני חנוכה עמי ש"ז) והש"ב הלוי (שם)]. ואם יוכל להדליק בשעה מאוחרת בעצמו או מפלג המנחה (בעצמו), דעת הגרש"י א זצ"ל (פניני חנוכה פ"ח עמי קע - קע"א) שידליק מפלג המנחה. וכל זה אם מדליק בפרסום, אבל המדליק בתוך ביתו (כגון בחו"ל), אינו צורך להדליק עיי' שליח אלא ידליק כשיגיע לביתו. [הגרש"י א זצ"ל (שב"י פ"ב ע"א)]. (ועיי' לקמן לענין הברכות בהדלקה עיי' שליח).

עבר ולא הדליק בזמן
שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה, מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק, שהוא כמו חצי שעה, שאז העם עוברים ושבים ויש פרסום הנס. ואם עבר זה הזמן ולא הדליק, מדליק והולך כל הלילה [שו"ע (סי' תרע"ט) א]. עד עמוד השחר, אף אם לא נשאר חצי שעה עד עמוד השחר. [מ"ב (סי' יא) וש"ב הלוי (ח"י סי' קנו אות ב)].

ברכה על ההדלקה שלא בזמנה
המדליק בפנים צריך לברך על ההדלקה אף אם עבר זמן שלא תכלה רגל מן השוק. [מ"ב (שם)]. וי"א שבאופן זה כיון שאין היכר לבני רה"ר דוקא אם בני הבית נעורים יכול לברך על הדלקה, אבל אם ישנים לא יברך לברך. ועל כן אם בא לביתו בשעה מאוחרת בלילה ומצא בני ביתו ישנים מן הנכון שיקצו כדי שיוכל להדליק בברכה. [מ"ב (שם) עיי"פ המ"א (סי' ט)]. וי"א שהנוהג לברך אף כשבני ביתו ישנים אין מוחזין בידו. [שע"י (אות ז) עיי"פ הח"י, ולמעשה מנהג לברך אף באופן זה. [הגר"ש וואזנר צ"ל (מבית לוי ח"י ע"ב)].

והמדליק בחוץ י"א שאינו מברך. [כן נ"ר מסקנת הפר"ח (שם) שדוקא המדליק בפנים (אחר הזמן) מברך]. וי"א שמברך [כן משמע מסתימת השו"ע דבכל גוונא מברך. וכן נ"ר מהמ"א (סי' ט) בדעת השו"ע. וכן הביא המגיד משנה שיש סוברים שגם המדליק בחוץ מברך והביאו הפר"ח (שם)], וכן המנהג בתנאי שיש עוברים ושבים (ומסתבר שבני ביתו גם מועילים לה). [הגרש"י א זצ"ל (שבות יצחק פ"ד עמי פ"ג)].

עבר הלילה ולא הדליק
אם עבר כל הלילה ולא הדליק, אין לו תשלומין. [שו"ע (שם) א]. ובלילות האחרים ידליק מספר נרות כמו שאר בני אדם. [רמ"א (שם) ומ"ב (סי' ב)].

ערב שבת

תפלת מנחה לפני ההדלקה
בערב שבת נכון לכתחלה להתפלל מנחה ואח"כ להדליק. [מ"ב (סי' א) א]. ובאר בשע"י (אות ז) דמכיון שמדליק בעוד היום גדול, ע"כ סומך על הקולא דמפלג ולמעלה נוכל להשוותו כמו לילה, ואם כן אין יתפלל אחר כך מנחה, ומ"מ בדיעבד לא מעכב, עיי"ש].

כדי הדלקת הנרות
ערב שבת מדליקין נר חנוכה תחילה ואח"כ נר שבת. [שו"ע (סי' תרע"ט)]. ואם הדליק של שבת ולא קיבל שבת במחשבתו יכול להדליק של חנוכה אחר כך. וכל זה באיש המדליק, אבל אשה המדלקת כיון שהמנהג שמסתמא מקבלת שבת בהדלקתה, לא תדליק שוב של חנוכה, אלא תאמר לאחר להדליק והוא יברך אקב"ו להדליק, אבל ברכת ששעה נסים וכן שהחיינו ביום א' יכולה לברך בעצמה. [מ"ב (שם) סי' א].

זמן ההדלקה
מדליקין נ"ח בערב שבת בעוד היום גדול (ומ"מ מברך עליהם כמו בחול). [רמ"א (סי' תרע"ט)]. ודוקא אחר פלג המנחה שהוא שעה רביעית קודם הלילה. [מ"ב (שם) סי' א].

להסמיך ההדלקה לשקיעת החמה
במקומות שנוהגים להדליק נרות שבת בכל שבתות השנה מוקדם. י"א דבערב שבת זו יאחרו הדלקת נרות שבת כדי להדליק נרות חנוכה עשרים וחמש דקות קודם השקיעה. [הגרש"י א זצ"ל (שלמי מועד)]. ובלוח אר"י הגרי"מ כתב כך למי שיש לו כמות שמן מצומצמת, אבל בלא"ה יכול להדליק לפני כך כנהוג. וי"א שא"צ לשנות מהמנהג שנוהגים כל השנה לענין זמן הדלקת נרות שבת, ועל כן ניתן להדליק נרות חנוכה בכל זמן פלג המנחה, ומ"מ לכתחילה ידליק נ"ח סמוך להדלקת נר שבת. [אג"מ (איו"ח ח"ד סי' ט"ב)]. ומוע"ז (ח"י סי' קנב) הביא כן בשם זקני ירושלים.

מוצאי שבת

זמן ההדלקה במוצ"ש
במוצאי שבת יש להזדרז להדליק נרות חנוכה, ועל כן אין לאחר תפלת מעריב. [הגר"א (מעשה רב אות ר"ל)]. ומ"מ אין להדליק כלל לפני צאת הכוכבים. [ביאור הלכה (סי' רצ"ג ד"ה שלש כוכבים)].

ועיי' במועדים וזמנים (ח"ב סי' קנח) ובשבות יצחק (חנוכה עמי ע"ה)]. ועיי' בסמוך.
מהמיר כדעת רבינו תם
המחמיר על עצמו להימנע מעשיית מלאכה במוצ"ש עד זמן של ר"ת, במוצ"ש חנוכה עליו להדליק הנ"ח קודם זמן זה, מחמת שאינו נוהג כר"ת מעיקר הדין. [הגרש"י א זצ"ל (שם פט"ז) אות ט] והגר"ש א זצ"ל (שבות יצחק עמי ע"ה)]. ויש שלא שינו זמן יציאת השבת במוצ"ש חנוכה משאר שבתות. [הגר"י (שבות יצחק עמי ע"ה)], אלא שדעתו שזמן דתכלה רגל מן השוק בזמניו ארוך יותר. ועיי' באור לציון (ח"ד פ"ג אות ט) שש"ל שאין לשנות מנהגו לחשוש לדעת ר"ת. וכן דעת האג"מ (ח"ד סי' סב)].

להבריל לפני הדלקת נ"ח
י"א שהבדלה קודמת לני"ח וי"א שני"ח קודם להבדלה. וכל אחד ינהג כפי מנהג אבותיו. [שו"ע (סי' תרפ"א) א]. ומ"מ (שם) ובה"ל (שם)]. ומ"מ מנהג בני ספרד להדליק נ"ח בבית הכנסת קודם הבדלה, ובבית מדליקים לאחר ההבדלה. [אור לציון (ח"ד פ"ג אות א)].

כמה נרות מדליקים

מעיקר הדין מספיק כל יום להדליק נר אחד. [מ"ב (סי' תרע"א) ד"ק].
מהדרין לבני עדות המזרח
מי שיודו משגת להיות מהדר במצוה בלילה הראשון מדליק אחד ומכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה עד שבליב האחרון יהיו שמונה. [שו"ע (סי' תרע"א) א]. ולדעת השו"ע (סי' תרע"א) אפי' אם בני הבית רבים לא ידליקו יותר. וכן מנהג בני עדות המזרח. ולדעת זו לא מועיל לכוון שלא לצאת יד"ח עיי' בעל הבית ולהדליק בפני עצמו. [אור לציון (ח"ד פ"ג) א]. הגה א ד"ה ובורח הפטור, ופ"מ הגה א ד"ה והנה].

מהדרין לבני אשכנז
י"א שיש הידור מצוה נוסף שכל א' מבני הבית ידליק (לבד מאשתו שהיא כגופו, ולבד מבנותיו). ואם אין ידם משגת כ"כ ידליקו נר א' בכל לילה. וכן מנהג בני אשכנז. ויזהרו ליתן כל ארבע נרותיו במקום מיוחד, כדי שיהא היכר כמה נרות מדליקין. [רמ"א (שם) ומ"ב (סי' ט-ט)].

אין זשמן הרבה

מי שאין לו שני חרבה יתן בחדד שמן כשיעור והמותר יחלק לכולם, שאם יעשה לכולם בשוה לא ידליק אפילו אחד כשיעור. [מ״ב (שם ס״ק ה)]. ואם יש לו שמן בצמצום על כל החי׳ ימים ולחבירו אין לו כולם, מוטב שידליק בכל לילה א׳ ויתן גם לחבירו, כי מהדיון א״צ אלא אחד. ודוקא שכחירו אינו מבני ביתו או שאינו סמוך על שולחנו, אבל אם הוא מב״ב מוטב שיהיה הוא מהמחדרין. [מ״ב (שם ס״ק ה)].

שני בני׳א להדליק במנורה אהת

מנורות שיש לחן חי׳ מיות, הותר להדליק שני בני׳א זה בקצה זה וזה בקצה זה, שהרי רואין שהדלקו שנים, שאליכ׳ מידלוק כסדר א׳ אצל חבירו. וכן מנהג העולם. [מ״ב (ס״ק יב)].

להדליק כמה פתילות תוך קערה אהת

מילא קערה שמן הקיפה פתילות, אם כפה עליה כלי (לפני הדלקתם) כל פתילה עולה בשביל נר אחד. ואם לא אפה כפה עליה כלי, ואם לנר אחי אינה עולה לפי שהוא כמדורה שמתבררת כל הלהבות בחדד. [שׁו״ע (סי תרעא סעי ד) ומ״ב (ס״ק גי-ד)]. ולכן יש לזהר להעמיד הנרות בשורה בשוה, ולא בעגול דהוי כמדורה. [רמ״א (סי תרעא סעי ד)]. ומ״מ אם יש הפסק מחיצה בין נר לנר וכרחב אצבע ביניהן, מותר אפילו לא כפה עליה כלי. [מ״ב (ס״ק טו)].

להדליק בפמזמות

מותר להדליק בפמזמות העשוין קנים קנים יוצאין סביבות בעגול שהקנים חלולין ומחיצת כל קנה מפסיקה בינו לבין חבירו, ואינו נחשב כמדורה, מאחר שכל נר מובדל הרבה מחבירו. [רמ״א (סי תרעא סעי ד) ומ״ב (ס״ק יז)]. וצרכים שיהיו מובדלים הקנים אחד מחבירו ורחב אצבע, אבל מה שיש לכל קנה מחיצה בפני עצמה. [מ״ב (ס״ק יח)]. וכל זה אם מדליק בנרות שוה, ואם לא מדליק בשמן, כיון שכל כלי עומד בפני עצמו א״צ להרחיק ביניהם. [הגר״ש ואזנר זצ״ל (מבית לוי ח״י עמי ג)].

מקום ההדלקה

פתח הסמוך לרה״ר / תוך הבית

פתחו פתוח לרה״ר

נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך לרה״ר מבחוץ משום פרסומי ניסא. אם הבית פתוח לרשות הרבים, מניחו על פתחו. ואם יש חצר לפני הבית, מניחו על פתח החצר. [שׁו״ע (סי תרעא סעי ה) ומ״ב (ס״ק כא)]. ויש סוברים שאם יש חצר לפני הבית מניחו על פתח הבית הפתוח לחצר. [באור הלכה (סי תרעא על סעי ה ד״ה פתח החצר) בשם רשׁי, הר״ן והאור זרוע. ומשמע מדבריו דכוונתו דיש לצרף עכ״פ שיטות אלו]. והעיקר כדעה ראשונה. [שׁו״ע (שם) ומ״ב (שם)].

הרר בעלייה

היה דר בעלייה, שאין לו פתח פתוח לרשות הרבים, מניחו בחלון הסמוך לרשות הרבים. [שׁו״ע (סי תרעא סעי ה)]. אולם הדרים פתוח ברבן בקומות שהדירות פתוחות לחדר המדרגות, אין דינם כדרים בעלייה. [הגרשׁז״א זצ״ל (הליכׁיש פ״ד אות ד)]. ולענין מקום הדלקה יעויין להלן.

להדליק בפנים

בשעת הסכנה שאינו ראשי לקיים המצוה, מניחו על שלחנו ודיו. [שׁו״ע (סי תרעא סעי ה)]. ואף בזמננו דלא שכיח חשש סכנה כשמדליק בחוץ, יש להדליק בפנים. [רמ״א (שם סעי ז), ערוה״ש (אות כד) והגרשׁז״א זצ״ל (שבות יצחק פ״ב אות ד)]. ומ״מ אם יש לו חלון סמוך לרה״ר נכון שידליק שם, אם לא דשכיח הזיקא על ידו זה. [מ״ב (סי תרעא ס״ק לח)].

וכל זה כשר דין העכו״ם, אבל בארץ הקודש שדרים בין יהודים יש אומרים שמי שיכול להדליק בחוץ יש לו להדליק בחוץ כתקנת חז״ל. [הגרשׁז״א זצ״ל (קובץ תשובות ח״א סי׳ טז)]. ואם יש חשש שיכבו הנרות יתנם בזכוכית. [שאלת יעביץ (ח״א סי׳ קמט)]. ויש נוהגים להדליק בפנים אף באר״ל. [נתי בירוה״ש (שם), בדבר יהושע (ח״א סי׳ מרח״ב סי׳ קא), בארחות רבנו (ח״י עמי יב) ובשבת הלוי (ח״י סי׳ פד)].

להדליק בתוך הבית (לדעת המחמירים לעיל)

אפילו לדעת הסוברים שאף בזמננו יש להדליק בפתח החצר הפונה לרה״ר, מ״מ אם הדליק בתוך הבית יצא בדיעבד. [אגמ״ (ח״ד סי׳ קה), הגרשׁז״א זצ״ל (הליכׁיש פ״ד אות טז) והגרשׁיׁק זצ״ל (ארחות שבת ח״ג עמי י). ועיי בשפת אמת (שבת כב: על תוס׳ ד״ה תוס׳ דאי דו״ה שם בגמ׳ ת״ש)].

חצר ופתח הבנין

דין החצר בזמננו

יש אומרים לדונקא החצרות של זמנם דינם כחצר כי עמדו בעיקר לתשמש הבית, לטחינה, אפייה, שטיחת פירות ושאר צרכים, ופעמים שהיו אוכלים וישנים שם, אבל בזמננו שאין החצרות עשויות אלא לאויר, אין דינן כחצר לענין נ״ח (וכן לענין עירובין ומזוזה), ועל כן אין להדליק בפתח החצר, אלא בחלון הפונה לרה״ר. [חזו״א (או״ח סי׳ סה ס״ק נב וצי׳ ז ס״ק כג ור״ד סי׳ קסח ס״ק ו) וארחות רבנו (ח״ג עמי ג)]. וי״א שאין דין תשמישי דירה בחצר לענין חנוכה, ועייכ אפי׳ חצרות של זמננו שאין משתמשים בהן תשמישי דירה, דינן כחצר לענין נ״ח.

[הגר״ז זצ״ל (שבות יצחק חנוכה עמי ד-ו), הגרשׁז״א זצ״ל (מעדני שלמה עמי קח) והגרשׁיׁא זצ״ל (שבות יצחק חנוכה עמי ז)].

חצר שאין לה מחיצות

חצר שאין מחיצותיה גבוהות עשרה טפחים, או שהן תלויות באויר וגבוהות מקרקע החצר שלשה טפחים, י״א שאין דינה כחצר. [הגרשׁיׁא זצ״ל (פניני חנוכה עמי ס סג)]. ואם היא מוקפת מחיצות אפילו רק בגי רוחותיה דינה כחצר, ויש להדליק בפתח הנמצא בא׳ מגי רוחותיה. [הגרשׁיׁא זצ״ל (פניני חנוכה שם עמי ט)].

חדר מדרגות (מקום ההדלקה בבנין מגורים)

י״א שלדעת הסוברים שחצרות שלנו אין דינן כחצר של זמנם, ה״ה שחדרי המדרגות אין דינם כחצר, ועל כן אין להדליק בפחתם נ״ח, אלא יש להניחם בחלון שבבית הפונה לרה״ר. אלא שחצר, אם הוא מעל כ׳ אמה מרה״ר, ידליק בפתח ביתו הפתוח לחדר המדרגות (ועיי עוד להלן בדיני הדלקה בחלון). [הגרח״ק שליט״א (ארחות רבנו ח״ג עמי יא) והגרנין זצ״ל (חוט שני חנוכה עמי שז)]. וי״א שחדר מדרגות דינו ככניסה לבית, ועייכ הדר בבנין מגורים (פרטי או משותף) ידליק בפתח הבנין הפונה לרה״ר. [הגרשׁיׁק זצ״ל (ארחות רבנו ח״ג עמי ח אות כד ועמי יא ואות כח). וכן דעת הגרשׁז״א זצ״ל (הליכׁיש פ״ד אות ד הגה ו) והגרשׁיׁא זצ״ל (שבות יצחק חנוכה פ״א עמי ז) משום שדינן כחצר].

שביל שלפני הכניסה

אם יש שביל המוליך מרה״ר עד פתח הבית, ידליק בראש השביל, אע״פ שאין יש פתח חצרת הפתח. [הגרשׁז״א זצ״ל (הליכׁיש פ״ד אות ד)]. ואם אין הבדל כ״כ בפרטס בין פתח הבית לפתח השביל ידליק בפתח הבית, דלא אמרו פתח החצר אלא כבה״ה דהוה פרסומי ניסא טפי. [הגרשׁז״א זצ״ל (שם פ״ד סוף הגה ח)]. וי״א דבכל אופן יש להדליק בפתח עצמו (אא״כ עושים שימושם בשביל, כגון העמדת עגלות וכדו׳). [הגרשׁיׁא זצ״ל (פניני חנוכה עמי פא)].

כניסה המחושפת לכמה כניסות של הבנין

בנינים המחוברים יחד ויש להם כניסה משותפת מרה״ר לרחבה שלפני הבנינים, ושם יש לכל בנין כניסה נפרדת, יש להדליק בפתח הכניסה הנפרדת של כל בנין, כיון שהוא נראה עיקרי ומיוחד לבנין זה. [הגרשׁיׁא זצ״ל (פניני חנוכה עמי סא)].

מגרש חניה

מגרש חניה השייך רק לאנשי הבית, י״א שאינו נחשב לחצר, כיון שאין עיקר שימושו לכניסה ויציאها. [הגרשׁז״א זצ״ל (הליכׁיש פ״ד הגה ל15)]. וי״א שדינו כחצר וצריך להדליק בפתחו. [הגרשׁיׁא זצ״ל (פניני חנוכה פ״ד עמי טז-ט)].

מגרפתת הפונה לרה״ר

מגרפתת הפונה לרה״ר (ואין לה פתח לחוץ), יש אומרים שרשאי להניח הנרות על המעקה ואינו צריך להניחם סמוך לפתח המגרפתת. [הגרשׁז״א זצ״ל (הליכׁיש פ״ד אות ב)]. וי״א שעדיף להדליק בפתח הבית הפתוח למגרפתת מבחוץ בצד שמאל כדי שיהא מוקף במצות, אא״כ יש פרסום ויש שמדליק על המעקה. [הגרשׁיׁק זצ״ל והגרנין זצ״ל (חוט שני עמי שח). ושור׳ שדעת הגרשׁיׁא זצ״ל (פניני חנוכה) שאין הדלקה במגרפתת בכלל אין המגרפתת בכלל מקום הדלקת].

גדר פתח

לענין הפתח שמדליקין בו נ״ח, א״צ שיהיה בו צורת הפתח, אלא די בזה שניכר שנכנסים דרכו לחצר. [הגרשׁז״א זצ״ל (מעדני שלמה מועדים עמי קט) והגרשׁיׁא זצ״ל (פניני חנוכה עמי פ)]. ויש מי שאומר שבעינן צורת הפתח (כמו לענין מזוזה). [הגר״ז זצ״ל (תשובות והנהגות ח״ב סי׳ שבת אות ב)].

הדלקה בחלון

במקום שנוהגים להדליק בפנים

הנוהג להדליק בפנים ידליק בחלון. ואם הוא גבוה למעלה מכ׳ אמה מרה״ר (לגר״ח נאה כ- 9.60 מטר, ולחזו״א כ-11.52 מטר), י״א שעדיף להדליק בפתח דירתו (ח״י״א לכלל קנד אות טז) ומ״ב (סי תרעא שעשה״א אות מב)], וי״א שעדיף להדליק בחלון, משום שעכ״פ יש היכר קצת לבני רה״ר. [פמ״ג (שם מ״ז ס״סיק ה)]. וכן לעקר. [הגרשׁז״א זצ״ל (הליכׁיש פ״ד אות ה)].

במקום שנוהגים להדליק בחוץ

י״א דכיון דעיקר תקנת חז״ל להדליק בפתח הבית, אין להדליק אלא בפתח ביתו, אף באופן שאם ידליק בחלון או במגרפתת יהיה יותר פרסומי ניסא. אמנם אם מפתח ביתו לא יראו בכלל הנרות לבני רה״ר, יש להדליק בחלון ביתו במקום שיראו בני רה״ר. [הגרנין זצ״ל (חוט שני חנוכה עמי שו-שז)]. וי״א שבאופן שיש יותר פרסומי ניסא בחלון יש להדליק שם.

[החזו״א (ארחות רבנו (ח״ג עמי יב) ושבת הלוי (ח״ו סי׳ פד)].

החלון הוא מעל כ׳ אמה ויש בנינים ממוזל

מי שגר בקומה גבוהה והחלון הוא למעלה מכ׳ אמה, אם יש בנינים גבוהים ממול והשכנים רואים הנרות דרך החלון, י״א שאפשר להדליק שם אם יש שכנים מסובב בבתים הגבוהים. [בשט הלוי (ח״ד סי׳ יז)]. ויש מסתפקים בזה כיון שסוף סוף אין זה בגדר רה״ר. [הגרשׁז״א זצ״ל (הליכׁיש פ״ד הגה ג)]. וי״א שבאופן זה עדיף להדליק בפתח הדירה לחדר המדרגות. [הגרשׁיׁא זצ״ל (טובך יביעו ח״ב סי׳ לו)]. וכן דעת הגרנין זצ״ל (חוט שני עמי שז) דבהכ״ג עדיף להדליק בפתח הדירה. ועיי בארחות רבנו (ח״ג אותיות כו-כח) בשם החזו״א].

להדליק על הסורגים שבהלון

סורגים שיש להם בטן שהם משופעים כלפי חוץ, יש אומרים שאין להדליק עליהם כי אינם חלק מהבית אפילו כשמשתמשים בהם. ומכל מקום אם מדליק על הסורג בתוך טפח לחלון שפיר דמי. [ועיין להלן לענין דין ״טפח הסמוך״ בחלון]. [הגרשׁיׁא זצ״ל (פניני חנוכה עמי טז ואשרי האיש פלי׳ה אות יז)]. וי״א דסורגים הם חלק מן הבית אם משתמשים בהם. [הגרשׁז״א זצ״ל (שם פ״ד הגה ו) והגרנין זצ״ל (חוט שני ח״ד עמי שח אות ז)].

גובה מקום הנחת הנרות

מעל שלשה טפחים

מניח הנרות למעלה מג׳ טפחים (לגר״ח נאה כ- 24 ס״מ, ולחזו״א כ- 28.8 ס״מ). [שׁו״ע (סי תרעא סעי א)], דכל למטה מג׳ כאלו הניח בקרקע ואין ניכר שבעה״ב הניחו שם, ומי״מ כדיעבד יצא. [מ״ב (סי תרעא ס״ק כז)].

למטה מעשרה טפחים

מצוה להניח נ״ח למטה מ״י טפחים (לגר״ח נאה כ- 80 ס״מ, ולחזו״א כ- 96 ס״מ). [שׁו״ע (סי תרעא סעי ו)]. כי יש יותר פרטוס הנס כשהוא למטה, דדבר העשוי לאור אין דרך להניחו במקום כ״כ נמוך. [מ״ב (ס״״ק כז)]. ובדיעבד אם הניחם למעלה מ״יט, יצא. [שׁו״ע (שם)]. והא דאין העולם נהרין בזה, משום שיש סוברים שעשויי שהורגלו להניח בפנים (עיי הפרטים בזה לעיל), אין קפידא בזה, אכן המדקדקין נוהגים להקפיד בזה. [מ״ב (ס״״ק כז)].

מירדת הגובה, מהמנורה או מהשלבת

אף בנרות שווה ארוכים, כל שמקום הלהב הוא למעלה מכ׳ אמה, פסולה. [שעה״צ (אות לג)]. והי״א לענין למעלה מעשרה ולמטה משלשה טפחים. [כח״ח (סי תרעא אות ג)]. והגרשׁז״א זצ״ל (שם פ״ד הגה יג)]. ומ״מ עדיף שלא יניח המנורה על הארץ ממש אף אם היא גבוהה ג״ט, דנראה כמדליק להאיר את רה״ר, אלא יניח דבר מה תחתיה שיהא ניכר שהוא למצות נ״ח. [הגרשׁז״א זצ״ל (שם הגה יג)].

חלון למעלה מעשרה טפחים

אם דר בעליה מניחה בחלון שהוא לצד רה״ר, אפילו אם החלון גבוה יותר מ״יט מקרקעית העליה. [מ״ב (ס״ק כז)]. ואם יש לו שני חלונות אחד למעלה מ״יט ואחד למטה מ״יט ודאי יניחנה בחלון שהוא למטה מ״יט. [מ״ב (ס״״ק כז)].

הם מניחים למעלה מכ׳ אמה לא יצא.

אם מניח למעלה מכ׳ אמה לא יצא. [שׁו״ע (שם סעי ו)]. אפילו לקחה כך דלוקה והניחה למטה מכ׳, לא יצא, דהדלקה עושה מצוה. [רמ״א (שם)]. וחזור להדליק בברכה. [מ״ב (ס״ק כט)].

ביתו כשיפוע ההר

אם ביתו נמצא בשיפוע ההר, וביתו למעלה מעשרים אמה, אך במרחק מביתו עדיין הנרות ניכרים הליטב ומשם הם בתוך כ׳ אמה, שפיר דמי דנחשב תוך כ׳ אמה. [הגרנין זצ״ל (חוט שני חנוכה עמי שז)].

הכביש וגובה מהרהוב

אם עד הקרקע מביתו לגינה יש יותר מכ׳ אמה, ומהכביש (שהוא יותר גבוה) יש פחות מכ׳ אמה, נחשב כהדליק תוך כ׳ אמה. [הגרנין זצ״ל (חוט שני חנוכה עמי שז)].

טפח הסמוך לפתח

טפח הסמוך לפתח

מצוה להניח נ״ח בטפח הסמוך לפתח (לגר״ח נאה כ- 8 ס״מ, ולחזו״א כ- 9.6 ס״מ). [שׁו״ע (סי תרעא סעי ז)], שאם ירחיקנה רחוק מהפתח אינו ניכר שבעל הבית הניחו שם. [מ״ב (ס״ק לא)].

למצוה או לעיכובא

יש אומרים שטפח סמוך לפתח מעכב אפילו בדיעבד, וצריך לחזור ולהדליק (ואע״פ שכתוב דמצוה היא, מצוה לעיכובא היא). [הגרשׁיׁא זצ״ל (פניני חנוכה עמי פט)]. ויש אומרים שבכל אופן אין חדבר מליכב. [גרה״ש (סי תרעא סוף אות יא) והגרשׁז״א זצ״ל (שלמי מועד עמי קצא)]. ולמעשה כל שניכר שהנר שייך לאותו פתח יצא. [הגרח״ק שליט״א (נר חנוכה פ״ד הגה לג)].

מדליק בפנים

במקומות שמדליקין בפנים ואין היכר לבני ר״ה כלי, אין לחוש כל כך אם אין מדליקין בטפח הסמוך לפתח, ומי״מ יש נוהגים להדליק בטפח הסמוך לפתח (הדירה) כמו בימיהם ואין לשנות, אא״כ רבים בני הבית שעדיף יותר להדליק כל אחד במקום מיוחד למעבר הנרות ביחד ואין היכר כמה נרות מדליקין. ומי״מ יזהרו שלא להדליק במקום שמדליקין הנרות כל השנה, כי אז לא יהיה היכר כלל, ואף כי אין היכר רק לבני הבית, מ״מ היכר קצת מיהא בעי. [רמ״א (סי תרעא סעי ז)]. ומי״מ אם יש לו חלון (שהוא נמוך מכ׳ אמה מהקרקע) הסמוך לרה״ר נכון יותר שניחנו שם, כדי שיהיה היכר לבני ר״ה ויתפרסם הנס, אם לא במקום דשכיחא הזיקא על ידי זה. [מ״ב (ס״ק לח) ושעה״צ (אות מב)].

רבים מדליקים כאותו פתח

רבים המדליקים בפתח אחד, רשאים להניח הנרות זה בצד זה (בהפסק הראוי) אף שרק רותויו של הראשון הם בטפח הסמוך לפתח. הואיל וניכר הדבר שכולם שייכים לפתח זה. [הגרשׁז״א זצ״ל (הליכׁיש פ״ד אות א)].

מקום ההדלקה בחלון (אם בעינין טפח סמוך לו)

יש אומרים דאף בחלון שייך דין של ״טפח סמוך לפתח״, ועל כן מהני להניח הנרות חנוכה בטפח הסמוך לחלון מבחוץ. [הגרשׁיׁא זצ״ל (שבות יצחק חנוכה)]. ויש אומרים דדין טפח הסמוך נאמר רק בפתח הבית שהוא מקום מעבר הבית, ולכן כולל גם את הסמוך לפתח, מה שאין כן חלון הוה פתח פנים משום שהוא לרשות הרבים, ולכן אין להדליק בטפח הסמוך לחלון מבחוץ. [הגרנין זצ״ל (חוט שני ח״ד עמי שז)]. והכלי מסתבר.

פתח שיש בו מזווה

מצוה להניח נר חנוכה בטפח הסמוך לפתח משמאל, כדי שתהא מזווה מימין ונר חנוכה משמאל. [שׁו"ע (סיי תרעא סעי ז)].
מיהו בדיעבד אם הניח מימין יצא. [מ"ב (סי"ק לג)].
ואף אם הדליק כבר חברו שם ידליק גם הוא בצד שמאל. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פ"יד אות א)].

פתח שאין בו מזווה

אם אין מזווה בפתח, מניחו מימין, דכל מידי דמצוה ימין עדיף, ועוד כי יש יותר פרסומי ניסא כי הכל פונים לצד ימין. [שׁו"ע (סם) ומ"ב (סם)].
ויעשה כן גם אם כבר דולקים שם נרות של אחרים. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פ"יד אות ב)].

רבים ממדליקים באותו פתח

רבים המדליקים בפתח אחד, ואין צד שמאל של הפתח מספיק לכל הנרות (כגון בפתח בנין של ישיבה וכדו') רשאין להניחם גם בצד ימין, כי הדין שני"ח יש להניחם בצד שמאל אינו אלא הידור, אבל מעיקר הדין כל שר"י לשייכו לפתח מועיל. [הגרשז"א זצ"ל (שם הגה א)].

המדליק במרפסת

יש מסתפקים אם המדליק במרפסת (ע"י בזה לעיל) יניח הנרות בימין המעקה, או שיכול להדליק בכל מקום שירצה. [הגרשז"א זצ"ל (שם הגה ג)].

מקום הנחת הנרות בשבת

מקום שיש בו רוח

בליל שבת צריך ליתן שום דבר, לחוץ בין הנרות לפתח, בשביל הרוח שלא תכבה הנרות כשפותחתו ונתהלת. [שׁו"ע (סיי תרפ סעי א)].
ואף שגם בחול יש להיזהר בזה כדי שלא יכבו הנרות, מ"מ בשבת צריך זהירות יתירא. [מ"ב (שם ס"ק א)].

אין משום פס"ר שישכבו

דוקא במקום שמדליקין הנרות נגד פתח הבית מבפנים יש לחוש שישכבו הנרות, כי הוא פסיק רישא, אבל כשנפתחת הדלת אין משום פסיק רישא שישכבו הנרות, כגון שאינו מכוון כנגד החצר או ר"ה, אין חשש. [מ"ב (שם ס"ק ב)].

קביעת הנרות בודלת

בערב שבת אסור לקבוע הנרות בודלת עצמה אחורי הדלת. [שׁו"ע (סיי תרפ סעי ב) ומ"ב (סי"ק ה)].
שעפתיחתו ונקרב השמן לנר או מרחיקו ויש בזה משום מכבה או מבעיר, ואף על גב דאינו מכוין לזה הוא פסיק רישא. [מ"ב (סי"ק ד)].

סדר הדלקת הנרות

הדלקת נר הימני

יתחיל להדליק בליל ראשון בנר הימני ימני, ובליל ב' כשיוסיף נר א' סמוך לו ויתחיל ויברך על הנוסף, והוא יותר שמאלי, כדי להפנות לימין, וכן בכל לילה. נמצא שתמיד מברך על הנוסף שהוא מורה על הנס, שהרי בתוספת הימים ניתוסף הנס. [שׁו"ע (סיי תרעו סעי ג)].
ואין חילוק בין שמניח מימין הפתח ובין שמניח משמאל הפתח תמיד יתחיל הברכה בנר הנוסף [מ"ב (סי"ק ט)].
וי"א שאם מונח בימין הפתח אזי צריך להתחיל תמיד בנר הימני שהוא סמוך לפתח והולך מימין לשמאל, ואם מניח הנרות בשמאל הפתח צריך להדליק ג"כ תמיד תחילה הנר הסמוך לפתח והולך ומדליק משמאל לימין.
ודעביד כמר עבד ודעביד כמר עביד. ונכון לסדר כולם בתוך חלל הפתח שיהיו כולם שוין בטפח הסמוך לפתח. [מ"ב (סי"ק ט)].
ולמעשה אין נ"מ בכל זה בעצם המצוה, כי בכל אופן יוצא יד"ח לכל הדעות, כי כל זה הוא רק לענין לכתחלה באיזה מקום נכון יותר להתחיל להדליק ממנו.

וכל א' יעשה כמנהגו. [בה"ש (שם ד"ה כדי לפנות)].

מדליק בחלון

כשמדליק בחלון או בחלל הפתח או בבהכ"נ וכדו', בליל ראשון ידליק בתחלה בנר היותר ימני ובליל שני ביותר שמאלי וכן בליל ג' וד' עד יום שמיני הכל ידליק בנר הנוסף ואח"כ פונה והולך לצד ימין, ובכל זה ירחיק א"ע לצד שמאל בעל הדלקה כדי שיעגב בו תחלה ולא יצטרף להעביר על המצוה. ולדעת הי"א הני"ל גם בזה יברך תמיד על נר הראשון שהוא עיקר המצוה. ונראה דבזה יעמיד הנר הראשון לצד שמאל ואח"כ בכל יום מוסיף והולך לצד ימין וההדלקה יהיה תמיד בנר שעומד בצד שמאל כמו שכתבנו ופונה והולך לצד ימין. [מ"ב (סיי תרעו ס"ק יא)].

חלוץ עם זכוכית שאינה שקופה

חלון שאין הזכוכית בו שקופה, אם ניכר מבחוץ שיש שם נרות, אפילו אם אינו ניכר מספר הנרות, בדיעבד יוצאים ידי חובת המצוה. [הגר"שי"א זצ"ל (אשרי האי"ש פ"יה הגה עג) והגר"ק זצ"ל (נר חנוכה פ"ג אות ל)].

הדלקה מפני החשך

הצר או בית שיש להם שני פתחים

חצר או בית שיש להם שני פתחים משתי רוחות, צריך להדליק בשניהן מפני החשך (שיאמרו בני עירו כמו שלא הדליק בפתח זה באחר נמי לא הדליק). ואם שני הפתחים ברוח א' (והם בבית א' די לו בא' והם). [שׁו"ע (סיי תרעא סעי ח) ומ"ב (סי"ק כ-גט)].
ועיי בשע"צ (אות נז)].
אבל אם הם בבי' בתים או שבית א' חלוק מתוכו והם של אדם א', י"א שצריך להדליק בשניהן משום חשך שיחשדו ששני בני"א דרים שם, ויש מקילין בשניהם שייכיין לאדם א'. [מ"ב (סי"ק נט)].

ברכה על הדלקה מפני החשך

כשמדליק בשני פתחים אינו מברך רק באחד מהם ובשני מדליק בלא ברכה. [רמ"א (שם)].

הדלקה מפני החשך בזמננו

בזמן הזה שרבים ממדליקין בפנים ממש, ואין היכר לבני ר"ה ככל, אפילו יש לחצר או לבית הרבה פתחים להרבה רוחות אין מדליקים אלא פעם אחת בפנים. [רמ"א (שם סעי ו) ומ"ב (אות נז)].
והדין כן אף לנזהגים בזמנינו להדליק בפתח הבית. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פ"ג אות יא)].

הברכות על נרות חנוכה

כמה ברכות מברכים

המדליק בליל ראשון מברך שלש ברכות: להדליק נר חנוכה, שעשה נסים ושהחיינו. [שׁו"ע (סיי תרעו סעי א)].
ומילל שני ואילך מברך שתים: להדליק ושעשה נסים. [שׁו"ע (סיי תרעו סעי ב)].
ויברך כל הברכות קודם שיתחיל להדליק דבעינן שיהיו הברכות עובר לעשייתן. [רמ"א (סיי תרעו סעי ד)].

נופח הברכות

דעת הש"ע (סיי תרעו סעי א) ששמרכים "להדליק נר חנוכה". ודעת שאר הפוסקים שמברכים "נר של חנוכה".
ויאמר "שלחנוכה" במילה אחת ולא "ישל חנוכה" שתי מילות. ומי"מ העולם אין נוהגין להקפיד בזה. [מ"ב (שם ס"ק א)].
כמו כן יש לומר "בזמן הזה" ולא "ובזמן". [מ"ב (שם)].
והגיענו "לזמן הזה" הלמ"ד בחיר"ק ולא בפתי"ח. [מ"ב (שם)].

אבל בברכת שהחיינו

אבל מברך בביתו ברכת שהחיינו (אבל לא בבית הכנסת). [מ"ב (סיי תרעא ס"ק מד)].

שכח לברך על הדלקה

הדליק נר חנוכה ושכח לברך על ההדלקתה, ורק קודם שהדליק שאר הנרות נזכר דעדיין לא בירך, יש לו לברך כל הברכות. ואם נזכר לאחר שהדליק כל הנרות אין לו לברך ברכת להדליק רק ברכת שעשה נסים. [מ"ב (סיי תרעו ס"ק ד) ע"פ הרע"א].
אולם אם קודם שהדליק הנרות הנוספים כבו הראשונים לא יברך להדליק נר של חנוכה אלא שעשה הנסים ושהחיינו. [שע"ח (סיי תרעו אות ח)].

שכח לברך שהחיינו

אם לא בירך זמן בליל ראשון, מברך בליל שני או בשאר הלילות. [שׁו"ע (סיי תרעו סעי ג)].
בשעת ההדלקה. אם נזכר אחר ההדלקה אינו מברך בלילה זו עוד. [מ"ב (סי"ק ב)].
אמנם אם אירע זה בליל שמיני וממילא יתבטל לגמרי ברכת שהחיינו, צ"ע אם יברך אפי' לאחר ההדלקה.

[שע"ח (אות ג)].
אלא דסותר דבריו בס"ק ד' וסתם כהרע"א שמברך אפי' שלא בשעת הדלקה. ועיי משי"כ בשמעתא עמיקתא גליון קכ"ג].

בירך ואח"כ הזדמנו לו נרות להידור מצוה

הדין והדליק נר א' בלילה השני (או בשאר הלילות) ואח"כ הזדמן לו עוד נר, ידליק הנר הנוסף ללא ברכה אפי' לא היתה דעתו ומתלה רק על נר א' ואח"כ נדמנו לו השני, כי ע"פ הדין אין חיוב רק נר א' והשאר הוא משום הידור מצוה כני"ל. [מ"ב (סיי תרעב ס"ק ו)].
ועיי משי"כ

בשמעתא עמיקתא גליון קכ"ג].

בירך על ההדלקה בבית הכנסת

מי שברך על הדלקה בבית הכנסת, כשחוזר ומדליק בביתו אינו מברך ברכת שהחיינו, אם לא שמדליק להוציא אשתו ובני ביתו. [מ"ב (סיי תרעא ס"ק מה)].

אמירת הברכות בהדלקה על ידו שליח

המדליק נרות חנוכה על ידי שליח אין השליח יכול לברך, ואח"כ המשלח נמצא שם ושומע הברכות מהשליח. [מ"ב (סיי תרעא ס"ק ט)].
ודעת האג"מ (ואי"ח סיי קפ) דאם מדליק עבור איש יכול לברך "להדליק נר חנוכה", אבל כשמדליק עבור אשה אינו מברך כלל (ואי"כ שומע ממנו הברכות). ועיי"ש שמשמע דאף כשהמשלח גינע לביתו אינו מברך שאר הברכות.
אולם במקראי קודש (חנוכה סיי כג) כתי' דשעשה ניסים ושהחיינו המשלח מברך. ועיי באור ציון (ח"ד פמ"ו אות ח)].

בירך על נרות חנוכה במוצי"ש ונזכר שעדיין לא הבדיל

בירך על נרות חנוכה במוצאי שבת, וטרם שהתחיל להדליק נזכר שלא הבדיל לא בתפלה ולא על הכוס, יהרהר "ברוך המבדיל בין קדש לחול" וידליק כל הנרות ואח"כ יבדיל. נע"י בא"א מבוטשאסי (רע"ט סעי ז) דמהני להרהר "ברוך המבדיל". ועיי עוד בזה בשמעתא עמיקתא גליון קס"ג].

לפני הנזכיה בברכת שהחיינו

ברכת שהחיינו על הדלקת נ"ח פוטרת ברכת שהחיינו על חנוכה חדשה. [שבת הלוי (ח"ד סיי כה)].
ויש סוברים שלכתחלה יש להקפיד לברך עליה בנפרד. [מנח"ש (סיי כ אות ב)].
ואם בירך על ההדלקה וכוון שלא לטטור החנוכה, צריך לחזור ולברך, דמהני הגבלת ברכתו כמבואר בכת"ס (סיי כג)].
ועיי בזה בשמעתא עמיקתא גליון קכ"ד].

אמירת הנרות הללו

אחר שהדליק נר ראשון שהוא העיקר, אומר: הנרות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הניסים ועל הנפלאות וכו'. [שׁו"ע (סיי תרעו סעי ד) ומ"ב (סי"ק ה)].
ויגמרו להדלקות בעוד שאומר הנרות הללו וכו'. ומי"מ גם האומר הנרות הללו לאחר שגמר להדליק נוהג כדין. [מ"ב (שם)].

להלק הדלקה לכמה אנשים

מי שהתחיל להדליק גיח', לכתחלה עליו לגמור ההדלקה. [מ"ב (סיי תרעא ס"ק מח-טט)].
ומי"מ שמזדמנו לו איזה דבר נחוץ לאחר שהדליק אחד מהן, יוכל אחר להשלים בשבילו את שאר הנרות. [מ"ב (סי"ק טט)].
ולכתחלה אין לתת לקטנים אפילו בגיל חינוך להדליק שאר הנרות, חוץ מהשמש שרשאים להדליק אף לכתחלה. [בן איש חי (פרי יושב – הל' חנוכה אות יח), כה"ח (סיי תרעא אות פג)] ואור לציון (ח"ד פמ"ב אות ב)].

שיעור הנרות

צריך לתת שיעור שמן עד שתכלה רגל מן השוק והוא כחצי שעה (לאחר צאת הכוכבים). [שׁו"ע (סיי תרעב סעי ע)].
ובזמננו כיון שזמן כלות הרגל מן השוק מאוחר מבזמן הזי"ל, נכון ליתן שמן בנר שיהא ראוי לדלוק זמן רב, ולא חצי שעה בלבד. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פט"ו אות ח)].
ועיי בתשובות והנהגות (ח"ב סיי שמב אות ד) בשם הגר"י זצ"ל שהשיעור תלוי בכל מקום מתי כלה שם רגל מן השוק (דהיינו אנשים העוברים ושבים אחר סניגור החנויות שלהם). ועיי בריטבי"א (שבת כ א)].
שבאמת נקט כן, ועיי בספר חוט שני (חנוכה עמי שיג) בשם הגר"י זצ"ל].

להדליק לפני שנותן שמן כשיעור

יש מי שאומר דכיון דהדלקה עושה מצוה צריך שיתן שמן בנר כדי שיעור קודם הדלקה, אבל אם בירך והדליק ואח"כ הוסיף שמן עד כדי שיעור לא יצא יד"ח. [שׁו"ע (סיי תרעא סעי ב)].
ועי"כ צריך לכבותה וליתן בה שמן כשיעור ולחזור ולהדליק בלא ברכה. [מ"ב (סי"ק ח)].

אין לו נרות או שמן שידלקו חצי שעה

מי שאין לו נרות או שמן כשיעור הני"ל, ידליק בלא ברכה. [ביאור הלכה (שם ד"ה כוה השיעור)].

מדליק באיחור

אם הדליק זמן מה אחר הזמן (צאת הכוכבים או שקיעת החמה, למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, עיי לעיל) אי"צ לתת שמן כ"כ רק עד שתכלה רגל מן השוק. [שׁו"ע (סיי תרעב סעי ב) ומ"ב (סי"ק ה)].
אכן כל זה הוא לדין התלמוד שהיה ההיכר לעוברים ושבים, אבל במקומות שההיכר הוא רק לבני ביתו לעולם צריך שיעור הידוע, ואף המדליק אחר שכלתה הרגל מהשוק צריך לתת לו השיעור. [מ"ב (סי"ק ח)].

לשהות אצל הנרות חצי שעה

יש מי שאומר שעיקר המצוה הוא שיהיה המדליק אצל הנרות חצי שעה לראותם ולשמוח בהם, ולא מספיק שידליק וילך לו למקום אחר. [מקור חיים (סיי תרעב על סעי ב)].
אולם סתמות הפוסקים שיש להות צריך לשהות במקום הנרות. [וכן פסק האור לציון (ח"ד פמ"ו אות ו)].

לכבות הנרות לאחר חצי שעה

אם נתן בה יותר מהשיעור יכול לכבותה לאחר שעבר הזמן. [שׁו"ע (סיי תרעב סעי ב)].
וי"א שנוהגים שלא לכבותם אפילו אחר חצי שעה. [הגר"ש ואזנר זצ"ל (מבית לוי ח"יי עמי יז)].
ויש שלא הקפידו על זה. [עיי בארוחת רבנ (סי"ק כ-גט)].
ועיי בשע"צ (אות נז)].
ויש שאומר שעכ"פ יש משום הידור מצוה שידליקו יותר. [מו"ק (סיי תרעב)].
אולם דעת הדרכ"מ (שם אות א), המ"א (סי"ק ג) ומ"ב (סי"ק ו) שאין משום הידור מצוה כה"ג.
אלא דמדה המ"א בורות עושה שכשהם ארוכים הם נאים יותר למצוה. ועיי בשבט הלוי (ח"יא סיי קט אות ג) משי"כ בהג)].
ומי"מ אם דעתו לצאת מהבית וחושיך להשאיר הנרות ללא פיקוח רשאי לכבותם.

להנות מהשמן אחר כיבוי הנרות

לאחר חצי שעה רשאי לכבות הנרות (ע"י בזה לעיל) מחמת שאינו מקצה השמן רק מה שצריך לשיעור חצי שעה למצותו. [מ"ב (שם ס"ק ז)].
ומי"מ לכתחלה טוב להתנות שאינו מקצה השמן אלא לשיעור הדלקה, משום שיש פוסקים שסוברים שאם נתן השמן בסתם הקצה הכל למצותה. [מ"ב (שם)].
ואין לטלטל הנרות ממקומן בעודם דולקים אפילו יותר מחצי שעה, מפני הרואים שלא ידעו ויאמרו להשתמש נטלם. [שע"ח (אות יב)].
ועיי בשבט הלוי (ח"יא סיי קט אות ג) משי"כ בהג)].
ולענין תנאי על נותר השמן תוך חצי שעה, עיי בשמעתא עמיקתא גליון רפ"ט בדיני נותר השמן].

להנות מהנרות לאחר חצי שעה

י"א שיכול להשתמש לאורה לאחר חצי שעה. [שׁו"ע (סיי תרעב סעי ב)].
ויש מחמירין שבעוד שהנרות דולקין אין להשתמש לאורן משום הרואים שלא ידעו לחלק בין תוך זמן שיעורו לאחר הזמן. [מ"ב (שם ס"ק ח)].

כבו הנרות אחר ההדלקה

כבו הנרות אחר ההדלקה

הדלקה עושה מצוה. לפיכך אם כבתה קודם שעבר זמנה אינו זקוק לה. וכן אם לאחר שהדליקה בא עצמנה וכיבה אותה בשוגג, אינו זקוק לה. [שׁו"ע (סיי תרעב סעי ב)].
ואם רוצה להחמיר על עצמו ולחזור ולהדליקה, אין לברך עליה. [רמ"א (שם)].
ומי"מ ראוי לחזור ולהדליקה. [מ"ב (סי"ק כז)].
ואם כיבה אותה במזיד, חייב לחזור להדליק, ומי"מ לא יברך. [שע"ח (שם ס"ק לב) בשם פמ"ג].

כבו בערב שבת קודם קבלת שבת

י"א שאפי' אם כבתה בערב שבת קודם קבלת שבת שעדיין הוא מבעוד יום, אינו זקוק לה [ש"וע' (שם סעי' ב)]. ויש מי שאומר שקודם קבלת שבת שיש עדיין היתר להדליק מחויב לחזור ולהדליק בלי ברכה. [מ"ב (שם ס"ק כו) ע"פ הטי"ו]. וראוי להחמיר כדעה השניה. (מ"ב ס"ק כז).

אחרי שקיבל עליו שבת

אם קיבל עליו שבת ואח"כ כבתה, ויש עדיין זמן עד לכניסת השבת מותר לומר לחבירו שידליק אותם עבורו. [מ"ב (שם ס"ק כז)].

הדליק במקום שיש רוח

אם הדליק במקום הרוח וכבתה, זקוק לה לחזור ולהדליקה במקום שאין הרוח מצויה, שזה הוי כאלו לא נתן בה שמן כשיעור ומי"מ לא יברך עליה משום שאולי לא היה ברור שתכבה. [מ"ב (סי' תרע"ב ס"ק כה) ושעה"צ (אות ל)].

נכבה א' מהנרות באמצע הדלקה

התחיל להדליק הנרות וכבה א' מהן קודם שהשלים ההדלקה צריך לחזור ולהדליקה כיון שעדיין לא נגמרה ההדלקה. [ביאור הלכה (שם ד"ה אות)].

בית זכוכית שדלתותיו פתוחות

המדליק בחוץ בתוך בית זכוכית, רשאי לכתחלה להדליק בעוד שדלתותיו פתוחות, אע"פ שיכולה רוח מצויה לכבות הנרות, הואיל ובדעתו לסגור. [הגרש"ז"א זצ"ל הלכ"יש פט"ו אות ו], הגרי"ש"א זצ"ל (אשרי האיש פליד אות כא) והגר"ק זצ"ל (חנוכה עמי ש"ח). ויש מי שהחמיר בזה. [המהר"ר"ל ד"סקין (הר צבי ח"ב סי' קד)].

האור לא נאחז בפתילה

לא יסלק ידו עד אשר ידליק רוב הפתילה היוצאת מהנר. [ביאור הלכה (סי' תרע"ג ע"ב)]. ועי' בנן איש חי (שנהו ב' פ' נח אות טו), בארחת רבנו (ח"ג אות סג) ובתשובות והנהגות (ח"ב סי' שמב אות ח). ואם הוא

לחוך, לא יצא, וכן אם מדליקה ואוחזה בידו, במקומה, לא יצא, שהרואה אומר: לא לצרכו הוא אוחזה. [ש"וע' (סי' תרעה סעי' א)].

אלא ד"מ"א שכל זה דוקא שאוחזה כל זמן מצותה, אבל אם אוחזה בידו קצת זמן ואח"כ מניחה כשהיא דולקת יצא, ויש מפקפקין בזה ודעתם שאין להדליק עד שיהיו מונחין תחלה במקומן. [מ"ב (שם ס"ק ו)].

לטלטל הנרות במקום למקום

אפילו היתה הדלקה והנחה במקום אחד בפנים או בחוץ יש לזוהר לכתחלה שלא לטלטל הנרות ממקומן עד שיושלם השיעור של הדלקה דהיינו חצי שעה. [מ"ב (סי' תרעה ס"ק ו)]. ולענין נרות שבבחה"כ יעויין לקמן.

להדליק מנר לנר

הדלקה מנר לנר

דעת הש"וע' (סי' תרעד סעי' א) שניתן להדליק נר חנוכה מנר חנוכה (כגון מליל ראשון ואילך שיש יותר מנר אחד ומדלק זה מזה, וכן בליל ראשון ויש שני אנשים בבית אחד שכל אחד מדליק בפני עצמו). ודוקא להדליק מזה לזה בלא אמצעי, אבל להדליק מזה לזה על ידי נר של חול (והשמש בכלל נר של חול), אסור. ויש מתירים גם בזה, אא"כ הוא בענין שיש לחוש שיכבה הנר של חול קודם שידליק נר אחר של חנוכה. [ש"וע' (שם) ומ"ב (ס"ק ב)].

ודעת הרמ"א (שם) שנהגו להחמיר בנרות חנוכה שלא להדליק אפילו מנר לנר, דיעקר מצותו אינו אלא נר אחד והשאר אינו למצוה כל כך ולכן אין להדליק זה מזה. ואם שני בע"ב דרין בבית א' שמדינא צריך הדלקת נ"ח לכל אחד מדליקין זה מזה. [מ"ב (ס"ק ו)].

כבה אחר מהנרות

אם כבה אחד מהנרות אין להדליקו מן האחרים (אפילו לדעת המקילין לעיל), אפילו בלא אמצעי, ואפילו כבה בתוך שיעור הזמן, שאין בהדלקה זו מצוה מעיקר הדין, דק"מ"ל כבתה אין זקוק לה. [מ"ב (סי' תרעד ס"ק ב)].

אחר זמן המצוה

כל זה אינו רק בעוד שדולקים למצות, אבל אחר שעבר זמן המצוה, מותרים בהנאה וכ"ש שמוותר להדליק מהן. [רמ"א (סי' תרעד סעי' א)]. ואע"פ שיש סוברין דכל זמן שדולקין אסור להשתמש לאורן וה"ה אין להדליק מהן, מ"מ אין להחמיר בזה רק לענין להדליק מהם נרות של חול, אבל נר של מצוה דמדינא מותר אפילו בתוך השיעור ע"פ אין לנו להחמיר אחר שעבר השיעור. [מ"ב (סי' תרעד ס"ק ו)].

להדליק מנ"ה שאר נרות של מצוה

יש מי שאומר שכל בהכ"כ, יש שבת ושל חנוכה, כולם של מצוה הם ומותר להדליק זה מזה. [ש"וע' (סי' תרעד סעי' א)]. וה"ה נר של ת"ת או נר לחולה הצריך נר. [רמ"א (סי' תרעד סעי' א)]. ויש מחמירים דאין להדליק שאר נרות מנר חנוכה. [מ"ב (סי' תרעד ס"ק ט)].

הנאה מנרות חנוכה

אסור להשתמש בנר חנוכה (אפילו באותן נרות שמוסיפים המהדרין בכל לילה) בין בשבת בין בחול. [ש"וע' (סי' תרע"ג סעי' א)]. כדי שיהא ניכר שהוא נר מצוה לפרסם הנס, ועוד כיון שע"י נס שנעשה במנורה תקנהה שאוהב ממנורה שאין משתמשין בה כלל. [מ"ב (ס"ק ח)].

תשמיש עראי

אפי' לבדוק מעות או למנותן לאורה (שהוא תשמיש עראי) אסור. [ש"וע' (סי' תרע"ג סעי' א)]. ואפילו למנותן מרחוק שאין ידיו סמוכות לנר ג"כ אסור [מ"ב (ס"ק ו)], כדי שלא יהא מצות בזווית עליו. ודוקא בזה שהוא עכ"פ תשמיש עראי, אבל כל שאינו משתמש כלום רשאי לישב בביתו בשל שער חנוכה דולק. [מ"ב (ס"ק יא)].

תשמיש של קדושה

אפי' תשמיש של קדושה כגון ללמוד לאורה, אסור. [ש"וע' (סי' תרע"ג סעי' א)]. ואפילו לימוד דרך עראי אסור. [מ"ב (ס"ק יב) בשם הטי"ו]. ויש מי שמתיר בתשמיש של קדושה ועל כן (לדעה זו) מותר ללמוד תורה אפילו בקביעות לאור הנרות. [ש"וע' (סי' תרע"ג סעי' א) וביאור הלכה (שם)]. והעיקר באוסרים. [משמעות הש"וע' (שם)].

נרות בלית הכנסת

עי' בגליון ת"א – הלכות מצויות לחנוכה חלק ב', לענין דיני נ"ח בבחה"כ.

נר של קטן

נ"ח שהדליק קטן שהגיע לחנוך, אסור להשתמש לאורו. [הגרש"ז"א זצ"ל (שם פט"ו אות א)].

הדלקת שמש

מחמת שאסור להשתמש לאור הנרות נוהגים להדליק נר נוסף (שמש) להשתמש לאורו, וניחאנו מרחוק קצת משאר נרות מצוה. [ש"וע' (סי' תרע"ג סעי' ה)]. ויש לעשות השמש יותר ארוך משאר נרות, שאם בא להשתמש ישתמש לאור אותו נר. [רמ"א (סי' תרע"ג סעי' א) ועי' בנן איש חי (פר' וישב אות יג) שיש לעשותו שונה כדי שיהיה ניכר שאינו בכלל נ"ח].

להדליק הנרות עם השמש

מנהג מבני ספרד להדליק הנרות בנר אחד ולהדליק (אחר הדלקת נ"ח) נר נוסף והוא השמש. [ש"וע' (סי' תרע"ג סעי' א) ואור לציון (ח"ד פמ"ד אות ה)]. ובני אשכנז לא נוהגים כן, אלא אף מניחים כנר נוסף השמש שבו מדליקין הנרות. [רמ"א (סי' תרע"ג סעי' א)].

אין בדתנו להשתמש באור הנרות

אף אם אין דעתו כלל להשתמש לאורה, מ"מ צריך נר אחר שיהיה היכולת בידו להשתמש לאורה ועל ידי זה ניכר שהנר הראשון הוא לשם מצוה, ולא יאמרו שלצורכו הדליקה. וכן נוהגים. [מ"ב (סי' תרע"ג ס"ק כד) וביאור הלכה (ד"ה וצריך נר)].

מודיק בפתח הבית

מעיקר הדין א"צ להדליק "שמש" אלא כשמדליקים בפנים, דבאופן זה יש לחוש שמא ישתמשו בנרות של חנוכה. [ש"וע' (סי' תרע"ג סעי' ה), רמ"א (ס"ק ה) ומ"ב (סי' תרע"ג ס"ק יד)]. מ"מ נוהגים להניח נר נוסף בכל מקום. [ביאור הלכה (ד"ה וצריך) ואור לציון (ח"ד פמ"ד אות ה)].

רבים מדליקים

אפילו רבים המדליקים כיון שכל אחד מניח נרותיו במקום מיוחד צריך להניח שמש אצל כל אחד ואחד, ואפילו יש נר על השולחן, דשמא ישתמש אצל הנרות. [מ"ב (סי' תרע"ג ס"ק יח)].

יש אור אחר

מעיקר הדין כיון שיש לו נר על שולחנו א"צ להדליק שמש. [ש"וע' (סי' תרע"ג סעי' ה) ומ"ב (סי' תרע"ג ס"ק יד)]. וכן הדין כשאור החשמל דולק במקום שדולקים נ"ח. [הגרש"ז"א זצ"ל (שם פט"ו אות יג והנהג' כז) וקף לפי משי"ב המ"ב (שם) כשמדליקין בפנים מניחים נר נוסף גם כשיש נר על השולחן דחוששין אולי ישתמשו בנרות של חנוכה ולא אדעתייהו, שאני הכא שאין הדרך להשתמש לאור הנר]. ואעפ"כ נוהגים להדליקו בכל אופן.

נרות ושמנים

נר של שעה או שמן

מותר להדליק בנרות שעה. [רמ"א (סעי' תרע"ג סעי' א) ושעה"צ (אות ד) דלא כדעת המהר"ל מפראג]. ונוהגים להדליק בנרות של שעה כי אורן צלול כמו שמן. [רמ"א (שם)]. ומ"מ מצוה בשל שמן טפי מנרות של שעה שעל ידי השמן נעשה הנס. [מ"ב (ס"ק ד)].

שמנים הכשרים לנ"ח

כל השמנים כשרים לנר חנוכה, ואע"פ שאין השמנים נמשכים אחר הפתילה ואין האור נתלה יפה באותן הפתילות. [ש"וע' (שם)]. ולא חוששים שמא יבואו לידי כביבו, משום דק"מ"ל כבתה אין זקוק לה דכיון שהדליק נעשה זכר לנס ונגמרה המצוה. [מ"ב (ס"ק א)].

מודיק הנרות

אפי' בליל שבת שבתוך ימי חנוכה מותר להדליק נר חנוכה בשמנים ופתילות שאסור להדליק בהם נר שבת. לפי שאסור להשתמש בנר חנוכה בין בשבת בין בחול. [ש"וע' (סי' תרע"ג סעי' א)]. וכ"ז אם אינו נותן בנר רק כדי שיעור מצותו [רמ"א (סעי' א)], שאם יתן יותר יש חשש שיטעו להשתמש בו אחר השיעור של ההדלקה שאז מותר ליהנות ממנו. [מ"ב (ס"ק א)].

לצורך השמש

בשבת חנוכה אסור לעשות השמש משמנים ופתילות שאין מדליקין בהם בשבת, כי מותר לעשות תשמישים נגדו יש לחוש אולי יבוא להטות הנר. [מ"ב (ס"ק א)].

שמן זית

מצוה מן המובחר להדליק בשמן זית, ואם אין שמן זית מצוי מצוה בשמנים שאורן זך ונקי. [רמ"א (שם)].

שמן שאינו ראוי לאכילה

שמן זית שאינו מוגיע לאכילה אלא למאור כשר לכתחלה לנ"ח. [סתימת הפוסקים. וכן פסק הגר"ק זצ"ל (חוט שני עמי ש"ט)]. וי"א שיש להדר ולהדליק בשמן זית הראוי לאכילה. [הגרש"ז"א זצ"ל (פניני חנוכה פ"ו ע"מ קלח-קמ)]. ודעתו שיש גם הידור שלא יהיה מבושל, והידור זה קודם להידור של שמן ראוי לאכילה.

שמן מוקשה

מותר להדליק בשמן מוקשה אפי' לכתחלה. [שבת הלוי (ח"ט סי' קמג) והגרש"ז"א זצ"ל (אשרי האיש ח"ג פליד אות טו)].

שמן מאוס

אסור להדליק נ"ח בשמן מאוס (כגון שמצאו בו עכבר). [מ"ב (ס"ק א)].

שמן הקדוש בקדושת שביעית

אסור להדליק נ"ח בשמן הקדוש בקדושת שביעית. [ריב"ז (פאת השלחן פ"ה ה"ט), אמרי יושר (ח"א סי' ק), החזו"א (ארחות רבנו ח"ב ע"מ שלד) והגר"ק זצ"ל (חוט שני שביעית ע"מ רעג)]. ויש מתירין. [הגרש"ז"א זצ"ל (הלכ"יש פט"ו אות ז), השבת הלוי (ח"א סי' קפד) והאור לציון (ח"ד פמ"ד אות ד)].

להדליק נר א' בשמן או להיות מוסיף והולך בנרות שעה

אם השמן הוא ביוקר, מוטב להדליק בנרות שעה ולהיות מוסיף והולך, ממה שידליק בשמן זית נר א' בכל לילה לבד. [מ"ב (סי' תרע"ג ס"ק ז) ועי' בשעה"צ (אות ח) בשם הבנין עולם (סי' לד) שבלילה הראשון יראה על כל פנים להדליק בשמן זית, אע"פ דאח"כ לא יוכל לקיים להיות כמדוברין מן המהדרין בשל לילית. דלא דחינן מצוה החיובה בשעה מחמת שעה"י לא יוכל אח"כ לקיים מצוה מן המובחר יותר].

"לכ"ם בנרות חנוכה

אין צריך בנרות חנוכה יהיו שייכים למדליק מדין "לכ"ם". [שד"ח (ח"ט מעי' חנוכה אות טו) בשם בית יצחק, הגרש"ז"א זצ"ל (הלכ"יש פ"ג הגה יב) ושבת הלוי (ח"ג סי' פ) אולם דעת ההר צבי (מקראי קדש חנוכה סי' כא) והגרש"ז"א זצ"ל (פניני חנוכה פ"א ע"מ טז) דבעינן "לכ"ם". ועי' משי"ב ס"ד בשמעטא עמיקתא גליון שכ"ז].

נרות שמן מוכנים

כלי זכוכית אוטום ובו שמן העשוי לשימוש חד פעמי כשר לכתחלה לנ"ח. [הגרש"ז"א זצ"ל (שם פט"ו אות ה)].

יביאו לו שמן זית בתוך חצי שעה

היה לו נר שעה או שאר שמנים בתחלת זמן ההדלקה, ועתיד להיות לו שמן זית בתוך חצי שעה, צ"ע אם ימתין כדי להדליק בו או ידליק מיד. [הגרש"ז"א זצ"ל (שם פט"ו אות ו)].

נרות שאינן שוות

הנוהגין להדליק ביום ראשון נר א' ומכאן ואילך מוסיף והולך, צריך שיהיה נר הנוסף דומה לנר העיקרי. אבל אותם שעושים נר לכל אחד מבני הבית, יכול האחד להדליק נר של שמן והשני של שעה. [מ"ב (סי' תרע"ג ס"ק ב)].

הדלקה בשמנים שונים

אם אין לו שמן זית מספיק לכל הנרות, מותר להדליק כל נר בשמן אחר. [באר היטב (סי' תרע"ג סוף אות א) בשם השבות יעקב (ח"ב סי' לא) ושער הציון (סי' תרע"ג אות א)].

להדליק ע"י פנס

מי שאין לו אפשרות להדליק בשמן ופתילה, רשאי להדליק פנס חשמלי (שיש בו חוט להט למעט תאורת לז שאין דינה כאש) ולברך עליו, בתנאי שניכר שהדליקו לשם מצות נ"ח. ולבלב שיש בו זרם חשמל כדי שדלק חצי שעה (כגון שדולק ע"י בטרחה). [הגרש"ז"א זצ"ל (הלכ"יש פט"ו אות ג והגה 11) והגרש"ז"א זצ"ל (קובץ תשובות ח"ג סי' קג) ועי' בשד"ח (ח"ט מעי' חנוכה ס"ק טו"ב) ובכה"ח (סי' תרע"ג אות יט)].

ניתן להאזין לשיעורי הלכה מבמעמח"ם שמעתא עמיקתא שליט"א בקול הלשון – טל': 6761* יש לחקיש 3–3–1 שלווחה 65

ניתן לתרום דרך "נדרים פלוס" – יש לחקיש: 1. קופות נוספות 2. הניכי ישיבות רמות ב' 3. גליון שמעתא עמיקתא

הגליון נתרם בעילום שם להצלת התורם ומשפחתו – לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 052-767-0503

© שמעתא עמיקתא – להפצת הגליון במקום מגוריכם או לימודכם נא לשלוח בקשה לדוא"ל: Amikta571@gmail.com

